

KERK in DEN HAAG

MAANDBLAD VOOR SPIRITUALITEIT, CULTUUR EN SAMENLEVING APRIL 2012 ■ WWW.KERKINDENHAAG.NL

PAGINA 3

Nieuwe tijden voor kerk in Laak

PAGINA 5

Schoenen en sokken voor daklozen

PAGINA 7

Joke Hermsen over bezieling en nihilisme

EN VERDER Vijftig jaar Christus Triumfatorkerk ■ Jom Hashoah: namen klinken van vermoorde joodse kinderen ■ Film over geweld en verzoening

Verdriet en geluk

Dit paasnummer van *Kerk in Den Haag* besteedt aandacht aan lijden en verdriet. Maar ook aan opstanding, vreugde en geluk.

Het AlleenCafé biedt rouwbegeleiding (pag. 3), Willem Furnée vertelt over medelijden (pag. 4) en Nel van Dorp over pastoraat bij verdriet (pag. 4). Het lijden van Maria staat op pag. 8.

Marlies Terstegge zet in dit nummer de toon: geluk heeft ieder mens voor een groot deel zelf in de hand.

Marlies Terstegge over vreugde en 'flow'

'Gelukkig worden doe je zelf'

INTERVIEW 'Gelukkig worden doe je zelf', zo luidt de ondertitel van een onlangs verschenen boek van Marlies Terstegge. Zij heeft onderzoek gedaan naar het fenomeen 'flow'. 'Je hoeft niet altijd te blijven lijden.'

PSYCHOLOOG EN PSYCHOTHERAPEUT Marlies Terstegge heeft in Den Haag een praktijk 'voor flow & inspiratie'. Onlangs verscheen haar boek *Geef flow aan je leven*, met als ondertitel *Gelukkig worden doe je zelf*. Hoe zit dat? Hebben mensen die ongelukkig zijn of lijden aan hun verdriet, dat aan zichzelf te danken? Terstegge nuanceert: 'Verdriet moet wel doorleefd worden, maar op een gegeven

moment kom je daar ook weer doorheen. De mens heeft een emotionele vrijheid, je hoeft niet altijd te blijven lijden. Je kunt er ook voor kiezen om positieve emoties meer ruimte te geven. Uit onderzoek is gebleken dat het vermogen om gelukkig te worden voor vijftig procent erfelijk bepaald is. Voor tien procent hangt het af van de omstandigheden van je leven – zoals woonplek, werk, uiterlijke schoonheid. Daarbij

moet wel voldaan zijn aan bepaalde basisbehoeften, mensen die leven in arme landen of onder een dictatoriaal regime worden in veel grotere mate door de omstandigheden bepaald. Maar dan blijft er nog veertig procent over waarin je zelf kunt kiezen om gelukkig te worden.'

Harmonie

Terstegge legt uit wat *flow* is: 'Het is een innerlijk gevoel van voldoening. Flow ervaar je als je vol aandacht met iets bezig bent waar je in opgaat en waar je van geniet. Als je daarin jezelf kunt zijn, trouw aan jezelf, dan zijn er

Lees verder op pagina 5

Marlies Terstegge: 'Flow kun je leren.'

Hans Richter verkoopt duizend boekjes met gebeden en teksten

Boekhandel Paagman in het Statenkwartier heeft het duizendste boekje van de hand van Hans Richter verkocht.

Hans Richter is al jaren verbonden met en geïnspireerd door het avondgebed in de Zorgvlietkerk (Statenkwartier), dat geënt is op de oecumenische gemeenschap Taizé in Frankrijk. Hij houdt lezingen over stilte en over teksten van gelovigen en mystici, en organiseert kloosterweekenden. Hij bundelde in drie boekjes gebeden en teksten ter overdenking. In de eerste twee zijn de bijdragen afkomstig van allerlei schrijvers uit alle tijden. Het derde boekje *Voorbij het denken* bevat teksten van Richter zelf.

Paagman presenteert in april de boekjes als 'tip van de maand'. Richter houdt twee lezingen over mystiek en spiritualiteit in Kruispunt, Diamanthorst 187 (Mariahoeve), op woensdag 18 en 25 april, 20 uur. De toegang is gratis.

Kerk organiseert training 'werk en balans' Teleurgesteld, mislukt, gefaald. En nu?

NIEUWS Een goede balans vinden tussen werk en privé-leven. Dat is de grote wens van de 'jonge professionals' in het Bezuidenhout. De Christus Triumfatorkerk wil deze mannen en vrouwen daarbij behulpzaam zijn en biedt een trainingsprogramma aan. De belangstelling lijkt groot.

De thema's van de intensieve training spreken tot de verbeelding: 'Op zoek naar inspiratie'; 'Help, ik moet kiezen'; 'Teleurgesteld, mislukt, gefaald. En nu?'; 'Minder stress'. De vier avonden worden begeleid door deskundigen. De serie begint met een maaltijd en iedereen tussen de 25 en 40 jaar is welkom, 'van

automonteur en manager tot kapper en analist'.

Uitvoerig onderzoek

Dit programma is het resultaat van uitvoerig onderzoek, vertelt Berit Bootsma, als predikante verbonden aan de

Jongeren zien kerk als inspiratiebron en ontmoetingsplek

Christus Triumfatorkerk. Toen ze in Den Haag kwam, kreeg ze als taak contact te leggen met jong volwassenen. Dat leek voor de hand te liggen, aangezien in het Bezuidenhout relatief veel jongeren wonen. Maar hoe doe je dat? Het zijn meestal juist ouderen die de kerk weten te vinden.

Een onderzoek onder leden en randleden bracht uitkomst. Met een grote groep dertigers werden gesprekken gevoerd. Er werden enquêtes gehouden. Doel was, erachter te komen in welke maatschappelijke onderwerpen ze geïnteresseerd zijn, hoe ze hun leven en werk over vijf jaar zien, wat het geloof voor hen betekent en welke rol ze de kerk toedichten.

Het resultaat was verrassend, aldus Bootsma. Ze herkent zich in de vragen,

omdat ze qua leeftijd zelf lid van de doelgroep is. 'Velen blijken de kerk te zien als bron van inspiratie en gesprekspartner, en als plaats van ontmoeting. Op grond daarvan gaan we onze activiteiten verder ontwikkelen.' Het trainingsprogramma dat deze maand wordt gehouden, sluit aan op de wensen van de jongeren zelf. 'Dat is belangrijk', zegt theoloog, psycholoog en coach Erika van Gernerden, die de avonden over 'minder stress' voor haar rekening neemt. 'Een valkuil waar or-

Lees verder op pagina 2

'Ik heb verdriet'

Drie auteurs, allen 'ervaringsdeskundigen', schrijven in vijftig pagina's een boekje over verdriet. Alles komt bij M. de Reuver, ds. A.H. Tamminga en ds. J.A.P. Vlasblom aan bod: de verwarring, het onbegrip en de eenzaamheid, de (h)erkenning, onverwachte emoties, geloof en twijfel, doorleven en verdergaan.

Het boekje, helder en toegankelijk geschreven, is gratis te downloaden op www.ikhebverdriet.nl.

Ook passiemuziek voedde jodenhaat Matteüs bron van antisemitisme

DISCUSSIE Het is weer passietijd. Traditiegetrouw trekken velen naar concertzalen en kerken om naar de klanken van de Matthäus Passion van Johann Sebastian Bach te luisteren. In Den Haag zijn vier uitvoeringen. Maar wat moeten we met die vreemde teksten over 'de joden'? Axel Wicke, theoloog en Bachliefhebber, over een andere traditie: Matteüs als grondlegger van het christelijke antisemitisme.

Het is geen overbodige luxe wat licht te laten schijnen op Jezus' lijdensverhaal volgens Matteüs. Zeker omdat in de geschiedenis deze tekst ongemakkelijke en zelfs gewelddadige gevolgen heeft gehad. Eerst door middel van preken in de kerkdiensten voor Pasen, later onder andere door Bachs muzikale vertaling.

Als je de geschiedenis van het Europese antisemitisme bestudeert, valt één

ding op. Pogroms en andere gewelddaden tegen de plaatselijke joodse bevolking piekten door de eeuwen heen elk jaar in de weken, en speciaal op de zondagen voor Pasen. De reden is eenvoudig.

Zoals vele boeken van het Nieuwe Testament stelt ook het Matteüsevangelië glashelder dat 'de joden' schuldig zijn aan Jezus' kruisdood. Dat heeft tot preken geleid waarin joden als 'Christusmoordenaren' werden uitgemaakt.

J.S. Bach

En tot muziekuvoeringen waarin koren de joodse bevolking massaal laten

roepen: 'Laat hem kruisigen!' Iedereen die een Matthäus Passion bijwoonde, weet hoe heftig deze roep binnenkomt.

Vanaf de Middeleeuwen tot de eerste helft van de twintigste eeuw hebben zulke preken en uitvoeringen geweld-

Joden dragen geen schuld aan de kruisiging van Jezus

daden tegen joden tot gevolg gehad – direct of als katalysator voor al bestaande rancune.

Matteüs had echter een mooi en begrijpelijk doel voor ogen, toen hij in ca. 80 na Christus zijn evangelie schreef. Hij wilde

Lees verder op pagina 2

Adverteren in Kerk in Den Haag

Wilt u adverteren in dit maandblad? Informatie over mogelijkheden en tarieven:

www.kerkindenhaag.nl

advertenties

Reinoud Schoemaker,
LETSELSCHADE ADVOCaat
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVOCaat@REINOUDSCHOEMAKER.NL
WWW.REINOUDSCHOEMAKER.NL

Matteüs over de joden

Vervolg van pagina 1

de christenen een hart onder de riem steken. Dat was toen bitter nodig. In Matteüs' tijd liepen de spanningen tussen joden en christenen hoog op. Dat was aanvankelijk anders. Net als Jezus zelf waren zijn volgelingen joden. Ook de mensen die na de kruisiging tot het geloof kwamen dat Jezus de Messias was, zagen zichzelf als joden. Door anderen werden zij als een soort joodse sekte gezien; ze vierden en baden gewoon samen met hun joodse broeders en zusters in de synagogen mee. Maar omstreeks het jaar 70 werd de groeiende groep christenen uit het jodendom gezet. Zij waren niet meer welkom in de synagogen en werden uitgenodigd voor afvalligen en verraders.

In Nederland herinneren veel ouderen zich nog hoe religieuze twisten dorpsgemeenschappen, vriendschappen en gezinnen kunnen splijten, en hoeveel pijn ze veroorzaken. Dat was in de eerste eeuw niet anders. De christenen voelden zich uitgesloten van het door God beloofde heil. Ze vroegen zich af: 'Zijn wij nu verstoten uit Gods volk?' Matteüs wilde hen met zijn evangelie troosten en nieuwe moed inblazen. Dat deed hij door te zeggen dat nu juist de christenen het door God verkozen volk zijn – en niet meer de joden. De joden hebben zichzelf uitgesloten van het heil door Jezus als Messias af te wijzen, te vermoorden en willens en wetens de straf daarvoor over zichzelf af te roepen.

Dit spoor trekt door heel zijn evangelie heen. Al in het geboorteverhaal van Jezus moeten buitenlanders, heidenen dus en dan nog verfoeide magiërs ook, Israël erop attenderen dat hun lang verwachte Heiland is geboren. Je zou verwachten dat er feest uitbreekt. Maar nee, 'heel Jeruzalem schrok hevig' (Mt 2:3). Afwijzing, toen al! En in het pasieverhaal laat Matteüs 'heel het volk' naast 'kruisig hem!' ook een zin roepen die eeuwenlang door iedere antisemit, tot Hitler aan toe, als 'bewijs' werd aangehaald: 'Laat zijn bloed óns dan maar worden aangerekend, en onze kinderen' (Mt 27:25).

Romeinse bezetters

Daarmee is Matteüs, zonder dat te kunnen overzien, een belangrijke grondlegger van het christelijke antisemitisme geworden. Hij heeft het fundament voor de mythe gelegd, dat de

joden moordenaren van Christus zouden zijn geweest. Terwijl de joden historisch gezien onder de bezetting door de Romeinen helemaal geen bevoegdheid hadden om wie dan ook ter dood te veroordelen. Bovendien was het kruis een door en door Romeinse ma-

Het is belangrijk deze ongemakkelijke geschiedenis onder ogen te zien. Niet alleen om vooroordelen en geweld in de toekomst te voorkomen. Ook om de goede boodschap van Matteüs beter te begrijpen. Zijn evangelie wil troosten en steunen. Ook nu voelen mensen zich soms uitgesloten, genegeerd of door anderen veroordeeld. Ik geloof er heilig in dat het klopt, wat Jezus tegen hen zegt: 'Zie, ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld' (Mt 28:20). En dit geldt, evenals alle eerdere goddelijke beloften, nog steeds, ook voor onze joodse broeders en zusters.

AXEL WICKE

AXEL WICKE IS PREDIKANT VAN DE BERGKERK EN DE BETHELKAPEL. HIJ HEEFT IN BERLIJN DE GESCHIEDENIS VAN HET ANTISEMITISME BESTUDEERD.

Vijftig jaar Christus Triumfatorkerk

Opgewekt het hoofd boven water

De Bezuidenhoutse Christus Triumfatorkerk is een geval apart. De gemeente bestaat qua financiën uit twee stromingen maar is verder een eenheid. De zelfstandigste helft heeft de meeste inkomsten. Samen vieren ze feest.

Dit jaar viert de Christus Triumfatorkerk ('CTKerk') haar vijftigjarig jubileum. Genoeg reden voor een feest: een prachtig, jarig kerkgebouw en enthousiaste vrijwilligers. Maar ook een feest onder donkere wolken: elders in de stad sluiten kerkgebouwen hun deuren. In de CTKerk werken twee stromingen nauw samen. De een heeft geld genoeg, de ander niet.

De een: de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage-Oost (GKO), die geen onderdeel uitmaakt van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage (PGG). Naast Oost bleven, aan gereformeerde zijde, ook de Pax Christikerkerk en de

hogere vrijwillige bijdrage aan de kerk. In de PGG geldt het principe van de solidariteit. Rijkere gemeenten houden armere wijkgemeenten in stand. Alles gaat in die ene grote pot. Blijkbaar werkt dat minder motiverend.'

Maar eerst feest!

'Inderdaad. Eind maart heeft wethouder Marnix Norder een tentoonstelling in onze kerk geopend. Deze kerk werd gebouwd op de puinhopen van het bombardement op Bezuidenhout, in de vroege ochtend van 3 maart 1945. Het gebouw is een teken van hoop en vooruitgang. Het is een prachtig gebouw, met veel zalen en een ruime hal waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Onze kerk straalt in alles hoop en optimisme uit.'

KEES POSTHUMUS

WWW.CTKERK.NL

FOTO MARGOT C. BERENDS

Optimistische kerk gebouwd op de puinhopen

Noorderkerk buiten de fusie. De ander: Protestantse Gemeente Bezuidenhout, zeg maar de hervormden in deze wijk, wél onderdeel van de PGG. Zo is Bezuidenhout een geval apart, waar je in de praktijk trouwens weinig van merkt. Kerkdiensten en kerkenwerk zijn samen en de twee predikanten verdeelden de wijk gewoon in tweeën. Alleen bij Kerkbalans lopen de wegen uiteen. En daar zit 'm de kneep. Waar de PPG zucht onder bezuinigingen, kerksluitingen en fusies, houden de gereformeerden hier opgewekt het hoofd boven water. Ruud Stiemer is er predikant.

Wat is uw geheim?

Stiemer: 'Voor de gereformeerde kerken die buiten de fusie bleven, geldt het uitgangspunt: iedere kerk houdt haar eigen broek op. Daardoor weten mensen waarvoor ze geven, de lijntjes zijn kort. Dat motiveert en leidt tot een

Alle activiteiten feestmaand CTK

- De kunst die in april in de Christus Triumfatorkerk (afgekort als 'CTK') hangt, is gemaakt door gemeenteleden uit de wijk.
- Op zaterdag 14 april (20 uur) is er een jubileumconcert door het Britse kamerkoor The Circle Singers. Het repertoire bestaat uit religieuze muziek, traditionele Engelse volksliedjes en enkele popnummers. Toegang vrij, collecte na afloop.
- Op dinsdag 17 april (20 uur) houdt ds. René de Reuver van de Marcuskerk een lezing over 'de toekomst van de kerk in een stedelijke omgeving'.

Lichtgevende stad, thema van de Nacht van de Hoop

Den Haag is met Pasen een 'lichtgevende stad'. Aan het begin van de Veertigdagentijd werd er al een 'hoopvol licht' aangestoken: langs de Hofvijver brandden tientallen kaarsjes, met daarbij de teksten: 'Neem mij mee' en 'Verspreid het licht'. De actie was een vooruitwijzing naar de Nacht van de Hoop, een groot evenement in de Grote Kerk tijdens de paasnacht, speciaal bedoeld voor jongeren. Het programma omvat muziek, dans, theater, kunst en woord. Gemikt wordt op ontmoetingen met (andere) hoopvolle en inspirerende mensen.

In het voorprogramma treedt onder meer Laura van Dolron op, stand-up filosoof en actrice bij het Nationaal Toneel. Het thema van de paasnacht is 'lichtgevende stad'. Deelnemers worden uitgedaagd om met een andere blik naar de stad te kijken. Waar ervaar je hoop; waar zie je licht? En waar ontbreekt hoop; waar (en hoe) zou je licht willen geven? In de aanloop naar de nacht biedt de website www.nachtvande hoop.nl inspirerende verhalen, films en foto's.

De paasnacht in de Grote Kerk is gratis, meedoen met het ontbijt kost € 10,- (opgave via de website). 7/8 april, 21.30 tot 7.00 uur.

Werk en balans

Vervolg van pagina 1

ganisaties nogal eens intrappen, is dat ze zelf alles gaan invullen. Heel verstandig, dat hier eerst de behoeften zijn gepeild.'

Loslaten

Het is dus zoeken naar een balans gevonden, aldus Bootsma. 'Ik begrijp dat wel. Als je in de dertig bent, wordt er aan alle kanten aan je getrokken. Werk, relatie, gezin, het is een druk leven. Hoe houd je je staande?' De eerste trainingsavond is er een gesprek met Ruben van Zwieteren, ondernemer en predikant in Amsterdam, die voor drukbezette werknemers op de Zuidas bijbelverhalen uitlegt. Bootsma: 'Interessant zoals hij dat doet. Bijbelse begrippen als uittocht en ballingschap koppelt hij aan actuele werkomstandigheden.'

Ze verheugt zich op de onderwerpen

die tijdens de avonden aan de orde komen. 'We putten uit allerlei bronnen. Allereerst uit het christendom, dat bijvoorbeeld begrippen als vergeving en verzoening kent. Maar ook het boeddhisme kan ons verder brengen. Het leert ons dingen los te laten.'

Wandelingen

Dat de Christus Triumfatorkerk met deze training een gat in de markt gevonden heeft om de groep van jong volwassenen te bereiken, vindt Bootsma een voorbarige conclusie. Het doet haar wel deugd dat het thema velen lijkt te raken. 'Dat is een positief voor-teken. Maar ik wil er niet automatisch van uitgaan dat alle deelnemers enthousiast kerkklid worden.' Niettemin past de training in een reeks activiteiten voor 'jonge professionals' die de Christus Triumfator-

kerk op touw zet in het kader van een langer lopend vernieuwingsproces. Regelmatig worden er voor nieuwe inwoners picknicks, wandelingen of andere uitjes georganiseerd, onder de titel 'wining and dining'. Komend na-

'We putten uit allerlei bronnen'

jaar volgt er een middag waar jonge ouders met elkaar van gedachten kunnen wisselen.

Het onderzoek wijst uit dat de generatie tussen de 25 en 40 jaar overwegend een zeer druk leven leidt en dat ze, als het om levensvragen gaat, inspiratie vooral bij vrienden en familie zoekt. Voor een – traditionele – kerk is het een hele toer een toegevoegde waarde te vinden. Dat beseft Bootsma ook. Maar wellicht komen rond 'werk en relaties' beide elkaar tegen. De trainingen van deze maand kunnen dat uitwijzen. De groep moet, omwille van de intensiteit, niet te groot worden. 'Mocht er veel belangstelling zijn, dan kunnen we misschien een tweede ronde organiseren.'

JAN GOOSSENSSEN

INFORMATIE: BERITBOOTSMA@CTKERK.NL. HET ONDERZOEK STAAT OP WWW.CTKERK.NL.

advertentie

@ ARMAND IT SERVICES

Armand IT Services 06 33 87 70 30
Het Kleine Loo 43 info@armand-it-services.nl
2592 BW Den Haag www.armand-it-services.nl

GRATIS KENNISMAKINGS ACTIE

Wij komen geheel kosteloos bij u langs om een gratis check-up op uw systeem te verrichten.

Gegarandeerd kosteloos in de regio Den Haag.

24 uur service
Reparatie
Hulp op locatie
WiFi
Advies
Installatie

Onderhoud
Automatisering
Bekabeling
Begeleiding
Cursussen
Netwerk Beheer

Ingrid Noorlander over rouwbegeleiding:

AlleenCafé om verdriet te delen

FOTO MATTHIJS TERMEER

Ingrid Noorlander-Heetveld verloor bijna twee jaar geleden haar man Ybert.

INTERVIEW De maandelijkse rouwbegeleidingsbijeenkomsten in het AlleenCafé van de Laakkapel hebben Ingrid Noorlander-Heetveld goed gedaan. De 66-jarige weduwe pakte haar leven weer op.

OP 4 JUNI 2010 VERLIET YBERT, de tweede man van Ingrid, rond het middaguur hun Oostenrijkse vakantiehuis voor een flinke wandeltocht. Om kwart over negen 's avonds werd hij nog door een jager ge-

zien, voordat Ybert op een beruchte plek langs de route misstapte en verongelukte. Hij was 63. Na drie dagen zoeken met helikopters en speurhonden vond een reddingsploeg het stof-felijk overschot in een kloof.

In 1981 trouwden ze, de hervormde Ybert met zijn enorme bijbelkennis en de van oorsprong 'heidense' Ingrid, die rooms-katholiek werd voor een eerder huwelijk met een Italiaan. 'We waren totaal verschillend. Hij was bedachtzaam, ik ben nogal impulsief. Hij was een eerlijk mens.' Ingrid is blij dat de dood genadig is geweest en dat hij meteen is overleden.

Helikopters

Ingrid verbaasde zich over de vanzelfsprekendheid waarmee haar omgeving haar al na enkele maanden verze-

'Je bent er, maar je bent niet aanwezig'

kerde dat 'het leven doorgaat'. Zelf ervoer ze dat anders. 'Je bent er, maar je bent niet aanwezig.' Soms gebeurden er confronterende dingen. Niet lang na het fatale ongeluk scheerden bijvoorbeeld helikopters toevallig over haar hoofd. Gewoon in Nederland, niets aan de hand. Maar ze leken wel precies op de Oostenrijkse reddingsploeg. De Haagse werd er zo emotioneel van dat ze zich afvroeg hoe ze

thuis moest zien te komen.'

Hobbys en plezier

Ybert was een trouw bezoeker van de Laakkapel. Ingrid hoorde van het AlleenCafé, speciaal opgezet voor weduwen en weduwnaars. Hoewel ze wat reserves aan de kant moest zetten, bleken de rouwbegeleidingsbijeenkomsten haar goed te doen. 'Het is een warm bad geweest. De openheid, eerlijkheid en het medeleven hebben me geraakt. De anderen waren stuk voor stuk vreemden, maar dat speelde geen rol. Iedereen mocht zichzelf zijn. Omdat de sfeer zo open is, kun je zeggen: ik heb hulp nodig, al ligt dat niet in mijn karakter.'

Omgaan met rouw, ondervond Ingrid, is voor iedereen verschillend. De een sluit zich op, de ander gaat uitbundig allerlei dingen ondernemen of stort zich op hobby's en plezier. 'Iedereen vertelde over hoe hij of zij in het leven stond en de draad weer oppikte. Natuurlijk had ik het alleen kunnen doen, maar ik heb er veel aan gehad om naar anderen te luisteren.' Een oudere weduwnaar die zijn leven oppakte en weer naar zijn kerkkoor ging, was een inspirerend voorbeeld. 'Ik kon me spiegelen aan anderen en relative-

ren. Ybert en ik hebben een goed leven gehad samen.'

Bij het AlleenCafé leerde Ingrid accepteren dat er altijd confrontaties zullen zijn, zoals met de mysterieuze helikopters. 'Het hoort bij het normale rouwproces.' De leider van de bijeenkomsten, ds. Rob van Essen, is ervaringsdeskundige. Iemand die het zelf heeft meegemaakt is een stuk geloofwaardiger dan iemand die het uit een boek heeft geleerd, meent Ingrid.

Het vakantiehuis heeft ze inmiddels verkocht. 'Er is wel degelijk een grote lege plek gekomen', zegt ze bijna twee jaar na het verlies. Niemand haalt haar op na een reis en luistert

'Ik besef dat ik wel nog van het leven wil genieten'

naar haar verhalen; de vaste plek van Ybert op de bank blijft onbezet. Maar na een recente longontsteking is het besef doorgedrongen dat ze wel nog van het leven wil genieten.

Ze gaat weer ballroomdansen, ze wil naar Nieuw-Zeeland en de Fiji-eilanden. En een bezoek aan zo'n echte Argentijnse tangosalon staat hoog op Ingrids verlanglijstje.

Het leven gaat inderdaad door.

MATTHIJS TERMEER

Nieuwe tijden voor gemeente Laakkapel

Met weinig kun je veel doen

REPORTAGE De kleine protestantse gemeente in Laak raakt verweesd. Dominee weg, kerk te koop. Maar het optimisme overheerst.

De Laakkapel uit 1924 zal de honderd jaar niet volmaken. De dagen van het art deco-gebouw aan de Deimanstraat, dat ook een tijdje Andreaskerk heette, zijn geteld. De Diaconie van de Protestantse Gemeente, die eigenares is, wil de kapel verkopen. De gemeente verhuist naar De Oase, een diaconaal centrum een eindje verderop, in Spoorwijk.

Zestig bezoekers van alle leeftijden, onder wie een flinke groep kinderen, zitten in de vierkante hoge kerkzaal in een kring. Ze hebben hun naam al geschreven op een vel papier, dat straks met de bloemen van deze zondag wordt bezorgd bij een gemeentelid dat wel zeer ernstig getroffen is. Het is de oma van het gezin uit Zoetermeer waarvan moeder en alle drie kinderen onlangs bij een autobotsing verongelukten.

Ook tijdens de dienst is er aandacht voor sores, dichtbij en ver weg. Tijdens de voorbeden klinken namen. Er

wordt een film gedraaid van Kerk in Actie over vakantieperiodes voor zieken. En bij de ingang liggen krantenpagina's opengeslagen met gruwelijke foto's uit Syrië; illustratie bij een diaconaal project.

Betrokken en informeel

Bij de koffie, na afloop, benoemen een paar trouwe gemeenteleden de sfeer: betrokken, sociaal. En informeel, zeggen ze ook. Dat blijkt in de dienst, als er even geïmproviseerd moet worden. Geen wonder dat een vrouw die via het befaamde AlleenCafé voor rouwenden in de Laakkapel terecht kwam, zich hier inmiddels zo thuis voelt, dat ze zich met Pasen laat dopen.

Ook wie een degelijke preek wil, wordt bediend. Predikant Rob van Essen belicht het bekende bijbelverhaal van de 'wonderbare spijziging' van alle kanten. Het wonder bestaat volgens hem niet uit een enorme hoeveelheid broden en vissen 'die zomaar uit Jezus' handen groeien', maar uit het feit dat al het voedsel eerlijk onder de aanwezigen verdeeld wordt. 'Met weinig kun je veel doen.'

Bozige ondertoon

De komende verhuizing – die een be-

Interieur van de Laakkapel.

'Ons geloof is niet afhankelijk van een gebouw'

zuiniging van 25.000 euro oplevert – trekt wel een wissel op de toekomst. Sommigen zullen het sfeervolle gebouw missen, of opzien tegen de reis naar Spoorwijk. Bovendien gaat de predikant met pensioen. De druk bezette buurdominee moet straks in één

dag per week Laak erbij doen. Voor een – nieuwe – kerkelijk werker is nog geen geld gevonden. Wie leidt straks de bewerkelijke gemeente? Met alleen vrijwilligers gaat het niet, klinkt het bezorgd.

Het is daarom opvallend dat het optimisme overheerst, zij het met een bozige ondertoon. Is het niet wrang dat de Protestantse Gemeente zich uit het kerkelijk onrendabele Laak vrijwel terugtrekt, terwijl er kennelijk wel geld is om elders in de stad voor tonnen aan kerken en wijkgebouwen te renoveren?

Katja Meertens over het hospice

HET EERSTE HOSPICE VOOR ongeneeslijke patiënten opende in Nederland vijftientig jaar geleden z'n deuren. Sindsdien is de belangstelling voor palliatieve zorg in de laatste levensfase, gericht op pijnbestrijding, sterk toegenomen. Katja Meertens heeft een boek geschreven over het leven in een (Rotterdams) hospice, getiteld *De meeste mensen gaan hier dood*. Ze voerde gesprekken met tal van terminale patiënten. Ze noteerde hun verhalen over hun leven, het nabereinde einde en de rol die het geloof daarbij speelt.

In Rijswijk vertelt journaliste Katja Meertens over haar ervaringen in het hospice. De avond wordt georganiseerd door uitvaartonderneming Yarden. Aanmelden bij: zuid-holland@yarden.nl.

WOENSDAG 18 APRIL, 19:30 UUR.
CREMATORIUM EIKELENBURG,
EIKELENBURGLAAN 7 RIJSWIJK.

De hoop in Laak blijkt uit de vastberadenheid om verder te gaan. 'Ons geloof is niet afhankelijk van een gebouw', zegt iemand. Het zal dus wel goed komen.

JAN GOOSSENSSEN

IN - DRUK

WIJK NIET UIT DE WIJK

Op de Dag van de Arbeid begint mijn Zwitserlevensgevoel of het zwarte gat. Geen tijd gehad om mij voor te bereiden, want we zijn aan het herstructureren in Den Haag. En omdat we er in Laak voor gekozen hebben een hernieuwd bondgenootschap te sluiten met wijkgebouw De Oase, komt daar méér bij kijken dan alleen het toewerken naar een nieuwe structuur van wijkgemeente-zijn. Loslaten is lastig en zeker als er nog zoveel onduidelijk is over hoe het verder moet.

De uitnodiging om in mijn eerste gemeente (Amsterdam-Oost) de heropening van het Elthetocomplex bij te wonen, had daarom niet op een beter moment kunnen komen. Toen ik in 1977 voor een jaar als hulpprediker werd aangesteld, moest ik de gemeente begeleiden naar een fusie met de naburige Muiderkerk. De wijk zakte in de mod-

der, witte mensen trokken weg, buurtwinkeltjes werden Marokkaanse koffiehuisjes en jeugd kwam niet meer in de kerk.

Een 'sterfhuis', noemde de voorzitter van de kerkvoogdij onze gemeente enkele jaren later nog steeds. Terwijl er toch inmiddels kinder- en jongerenwerk was opgebloeid en, samen met de rkparchie, diaconale projecten ter hand waren genomen. Maar ja, een kerk met 800 zitplaatsen was een te grote jas voor de 80 kerkgangers. We stookten ons arm en de in 1929 gebouwde kerk bleek product van crisisbouw: hij zakte ook weg.

We bereikten dat het wijkgebouw tot kerkplek werd omgebouwd en mijn laatste gang in Oost – voor ik naar Utrecht vertrok – was in processie met paaskaars en doopvont van kerk naar wijkgebouw. En opnieuw profeteerden de beleidsma-

kers dat de gemeente nu toch echt in de stervensfase was beland. Er werd één kerkenraad in Oost gevormd met twee vierplekken en de verwachting was dat Eltheto mettertijd gesloten zou worden.

Het is twintig jaar later en ik loop het wijkgebouw in, dat een metamorfose heeft ondergaan. Een moderne, lichte ruimte met art deco-elementen uit de afgebroken kerk. Het predikantsshokje is weggebroken en samengevoegd met de koffiekamer en omgetoverd in 'Eetlokaal LT'. Het wordt geëxploiteerd door Philadelphia en de (uitstekende!) bediening is in handen van auditief gehandicapte jongeren. Links zijn de dokterskamertjes getransformeerd in een kinderdagverblijf, waar 'tot Heil des Volks' kinderen uit de buurt een programma aanbiedt.

Minister Liesbeth Spies van Wonen, Wijken en Integratie onthult een kunstwerk, gemaakt van de leien van de afgebroken kerk. Een damesgospelkoor zingt de sterren van de hemel, zodat de islamitische vertegenwoordigster van de deelraad zegt dat zij wel bij zo'n kerk wil horen. Ik praat met enkele hoogbejaarde gemeenteleden, bij wie de verbazing op de gezichten te lezen staat. 'Wie had dit ooit gedacht!' De voorzitter van de kerkrentmeesters zegt: 'We zeiden altijd dat we liever in mensen dan in stenen investeren. Maar we hebben ontdekt dat je ook in wijken moet investeren, want er moeten plekken blijven waar gevierd wordt en omgezien wordt naar de buurt.'

In mei zwaait Laak mij uit, maar de gemeente wijkt niet uit de wijk. Wij geloven nu eenmaal niet in het zwarte gat.

ROB VAN ESSEN

advertenties

Christelijke Kinderopvang Den Haag

10forKIDS *Schrijf uw kind nu in bij 10forKIDS!*

10forKIDS biedt:

- Kinderdagverblijf en Buitenschoolse Opvang
- Eigenheid en kwaliteit!
- Professionaliteit: meer dan opvang alleen!

Waar? Paulus Buijsstraat 51 in het Statenkwartier.
Wanneer? Vanaf 2 april 2012 open!

Kijk voor meer informatie of aanmelding van uw kind(eren) op www.10forKIDS.nl.

Tineke Hendrikse: tineke@10forkids.nl | 06-10 93 6680
Nicole Colijn: nicole@10forkids.nl | 06-30 39 9278

Engelen & Spoor
UITVAARTVERZORGING

Gericht naar uw persoonlijke wensen

Verzorgen en hulp bij verzekeringen en deposito's

Diverse uitvaartcentra beschikbaar, o.a. 'Sorghvliet', Groot Hertoginnelaan, 's-Gravenhage

Kantoor
Jan van Nassaustraat 110, 's-Gravenhage

Tel. (070) 350 7000
(dag en nacht)

info@engelenenspoor.nl www.engelenenspoor.nl

P.J. de Groen
KLOKKENMAKER

Reparatie aan alle soorten klokken.
Billijke prijzen door rechtstreeks van atelier.
Klokken worden gehaald en terug geplaatst.

070 - 511 4250
NARCISLAAN 28 WASSENAAR

Fa. A. H. Kerkhof & Zn
uitvaartzorg sinds 1892

BEGRAFENISSEN - CREMATIES
Traditioneel - Persoonlijk - Eigentijds

o.a. beschikbare rouwcentra in de regio „SORGHVLIET” Groot Hertoginnelaan 1 „WALDECK” Oude Haagweg 28 Loosduinen

THUIS-opbaring met vereiste middelen en zorg

Vastlegging persoonlijke wensen in een wilsbeschikking
Kostenbegroting, -informatie
Uitvaartverzekering (geïndexeerd)
Deposito (waardevast)
Uitvaartverzorging op alle begraafplaatsen en crematoria en voor elke verzekeringsmaatschappij in Nederland

Kantoor en bespreekruimte
Groot Hertoginnelaan 227 - Den Haag

telefoon
070 - 3451676

Een bekende naam... Een vertrouwd gezicht...
door jarenlange ervaring met stijlvolle, klassieke, traditionele, eigentijdse en kerkelijke uitvaarten

24-uurs dienstverlening in de hele regio
070 - 335 03 97

De Silvestraat 182 - 2593 VC Den Haag
edward.vanderhelm-uitvaartzorg.nl
www.vanderhelm-uitvaartzorg.nl

Voor de persoonlijke zorg en aandacht die een uitvaart verdient

Uitvaartzorg • Nazorg
Wilsbeschikking • Verzekeren • Deposito

SCHURMAN KLEIJWEG
DE VRIES ADVOCATEN

Effectieve rechtshulp door specialisten
Oriënterend gesprek gratis na afspraak
Ook gesubsidieerde rechtshulp

TELEFOON 070 - 427 32 15
www.skv-advocatenkantoor.nl

Ontdek nieuwe mogelijkheden voor uw woning. Voor een vrijblijvend advies neemt u contact op met

Haag Architect
verbouw, renovatie en uitbreiding van vooroorlogse woningbouw

06-37186501 070-3542739
ocml@planet.nl www.haagarchitect.nl

JOHAN WASSENAAR
VOETBEDDEN OP-MAAT EN SCHOENEN

Prins Hendrikstraat 132 2518 HX Den Haag 070 363 75 19
info@johanwassenaar.nl www.johanwassenaar.nl

Begeleiding voor leerkrachten
Begeleiding voor leerlingen

Groen
Basisonderwijsinstelling

www.groenbasisonderwijsinstelling.nl
info@groenbasisonderwijsinstelling.nl
tel.070-3062565

Ds. Nel van Dorp over verdriet en pastoraat 'Ook uit je eigen leven kun je weer opstaan'

INTERVIEW Kinderverdriet, een kat die is komen aanlopen, en weten wanneer je niet moet willen troosten. Een gesprek met Nel van Dorp, predikant van de Bethelkerk en tijdelijk pastor in Loosduinen-centrum, over pastoraat bij lijden en verdriet, met verrassend lichte momenten. 'De veertigdagentijd is ook een periode van hoop.'

NEL VAN DORP BEGON HAAR werkzame leven op een basisschool. Ze herinnert zich hoe ze daar al getroffen werd door het verdriet dat leerlingen soms te verstouwen krijgen, bijvoorbeeld als hun ouders gaan scheiden. Na een aantal jaren wilde ze iets anders. Ze werd gewezen op de hbo-opleiding theologie en pastoraat. 'Ik was kerkelijk betrokken en dacht, met mijn ervaring in het onderwijs,

'Sommige dingen zijn haast niet te dragen'

dat dat wel bij mij zou passen.' Na het hbo stoomde ze door naar de universiteit. 'Maar ik had het hbo niet willen missen. Je oefent het pastoraat, in gesprekken met medestudenten. Voor de een ben je pastor, voor de ander pastoraat, en dat voor langere tijd. Heel leerzaam: hoe voelt het om pastoraat te zijn? Hoe ben je als pastor? Dat laatste vertellen mensen in de praktijk wel tegen de buurvrouw, maar zelden tegen jou.'

Opdracht

'Pastoraat kan op zoveel manieren. In een gepland gesprek, maar ook in de tram, als je met iemand aan de praat raakt. Of in het kringwerk. Als iemands partner is overleden kun je dat als groep mee-dragen. Pastoraat is niet alleen iets van de predikant. Ik zie het als een opdracht aan de gemeente om naar elkaar om te zien. Als christenen moeten wij elkaar nabij zijn. Ik heb er meer studie van gemaakt, maar het pastorale gesprek past iedereen.' Nel van Dorp wordt geïnspireerd door wat de Bijbel over Jezus zegt: hij was

Nel van Dorp: 'Pastoraat is dat je innerlijk geraakt bent door mensen.'

met ontferming over mensen bewogen. 'Hij voelde het tot in zijn ingewanden. Dat is pastoraat, dat je innerlijk geraakt bent door mensen, met ze

'Het is heilzaam samen een stukje op te lopen'

begaan bent. Ik wil daarin "echt" zijn, oprecht in het contact.' Ze haast zich te zeggen dat ze het werk in haar kerk niet alleen doet, maar samen met de pastorale ouderlingen en het pastoraal team.

Veel verdriet

'Mensen krijgen veel pijn te verduren.' Ze constateert het met een zucht, zonder ironie of oordeel. 'Lichamelijk en geestelijk. Je raakt je baan kwijt, moet

kinderloosheid accepteren, een scheiding. Mensen zijn eenzaam, anderen hebben verdriet om het uiteen vallen van hun familie. Denk ook aan partners die worden gescheiden wanneer een van hen niet meer thuis kan wonen. En het definitieve afscheid, als een geliefde overlijdt. Ook ziekte geeft veel verdriet, een ziek kleinkind, volwassen kinderen die overlijden. Dat is haast niet te dragen.'

Een treurige staalkaart. Hoe staat Van Dorp mensen in zulke situaties bij? 'Ik probeer vooral te luisteren. En ik stel vragen. Ik hoop hen te helpen dingen voor zichzelf te verhelderen. Daarbij respecteer ik hun eigenheid, laat hun de ruimte. Troost kan zelfs ongepast zijn! Terwijl je zo graag zou willen troosten. Ik ook. Maar soms is er even geen troost. Kun je alleen maar aanwezig zijn, mensen hun verhaal laten vertellen.

Je moet je ook niet verliezen in de ander. Het is balanceren tussen nabij zijn en afstand houden. Ook om zelf over te eindigen te blijven. Je moet het niet te veel mee naar huis nemen. Dat lukt mij aardig. Al kunnen dingen mij bijzonder raken. Als iemand na een lang leven en een gelukkig huwelijk overlijdt, is er verdriet, maar ook dankbaarheid. Maar als iemand jong sterft...'

Veertig

Tot slot: 'Ik merk dat de lijdensstijd steeds vaker "veertigdagentijd" wordt genoemd. Ik vind dat mooi. Net als de Nacht van de Hoop, elk jaar in de paasnacht in de Grote Kerk. Wij organiseren onze rouwverwerkingskringen ook altijd in de aanloop naar Pasen. Het is heilzaam om dan een stukje samen op te lopen. Het verhaal van Pasen is een verhaal over hoop.

De vraag of lijden zin heeft is niet te beantwoorden. Het is al heel wat als mensen het doorstaan en doorgaan met hun leven. Ze zullen het verdriet altijd bij zich dragen, maar als hun leven weer wat glans krijgt, ze weer hoop hebben - dat is mooi. Pasen is Jezus' opstaan uit de dood. Zo kun je ook weer opstaan in je eigen leven.'

Nel heeft twee poezen. Onlangs kwam een derde aangelopen. 'Een triest poesje dat ook wat pastoraat nodig had.' Dus zij heeft naar hem omgezien? 'Nou, hij kwam het wel halen.'

NELLEKE DE JONG-VAN DEN BERG

Willem Furnée, vrijwilliger bij gehandicapten:

'Iets dóén, in plaats van medelijden hebben'

INTERVIEW 'Lichamelijk gehandicapten zijn niet zielig.' En: 'Medelijden is een valkuil.' Vrijwilliger Willem Furnée leerde door de buitenkant heen te kijken.

MEDELIJDEN? MEE-LIJDEN? Daar ben ik helemaal niet toe in staat. Het zou hoogmoed zijn te denken dat ik echt zou kunnen delen in het lijden van een ander.'

Willem Furnée, lid van de Kloosterkerk en van het Religieus Genootschap van Vrienden (Quakers) gaat ieder jaar als vrijwilliger mee met een vakantie-week voor lichamelijk gehandicapten. Toen hij dat voor het eerst deed, zo'n achttien jaar geleden, stond hij er onwennig tegenover. 'Je bent geneigd alleen het lichaam te zien, niet de mens zelf.' Het contact bleek onverwacht verrijkend.

Weerstand

Van medelijden met deze gehandicapten wil hij dus niet weten, wel kreeg hij respect voor ze. 'De gasten van zo'n vakantie-week hebben het zwaar, maar ze zijn beslist niet zielig. De meesten tonen meer wilskracht dan mensen met een gezond lichaam. Ja goed, sommi-

gen zijn somber. Maar somberte vind je overal, ook onder gezonde mensen.' Hij vertelt met een zucht wat hij die eerste keer aantroef: mensen die een been missen, spastisch, of niet meer in staat te spreken na een beroerte. En hij geeft toe dat hij de omgang met de 'zwaarste' gasten uitstelde. 'Ik voelde weerstand om in gesprek te gaan met een mevrouw die niet kon praten. Uit angst, uit gemakzucht was ik eerst bij toegankelijker mensen gaan zitten. Maar ik heb toch de stoute schoenen aangetrokken. De vrouw die niet meer kon spreken communiceerde via een toetsenbord op haar rolstoel, en dat was voor haar zo inspannend dat ze na een halve zin steeds even moest uitrusten. Ik moest dus geduld hebben. Des te ontroender was het dat er echt contact ontstond. En ze bleek gevoel voor humor te hebben. Op een gegeven moment typte ze: "Ik ben sprakeloos!"'

Overmatig zorgzaam

Willem schetst de voldoening als je ook bij mensen die helemaal niet kunnen communiceren, erachter komt wat ze bedoelen. 'Mijn perspectief op het leven veranderde daardoor. Ik realiseerde me hoe belangrijk het is om door de buitenkant heen te kijken. Je

moet openstaan. Medelijden is een valkuil. Er zijn ook vrijwilligers die vanuit die houding overmatig zorgzaam zijn. Maar je moet iemand alleen verzorgen als het echt moet, pro-

'Somberte is overal, ook onder gezonde mensen'

beren zo min mogelijk in te breken in de manier waarop iemand gewend is de dingen te doen. Meegaan in de beweging die de gast zelf aangeeft, zoals een haptonoom mij eens adviseerde.'

De tijd die de vrijwilliger heeft, ontbreekt helaas in de gezondheidszorg, beseft Willem. 'Door allerlei bezuinigingen bepaalt niet het hart, maar de rekening wat er gedaan moet worden. Daarom is vrijwilligerswerk zo belangrijk. Uit vrije wil, zonder bijgedachten en vanuit het hart kun je iets voor iemand betekenen.' Iets dóén, in plaats van medelijden hebben: 'Dat is moeilijker, maar wel zinvoller.'

MARGOT C. BERENDS

Maatschappelijke stage op Aloysius

Schoenen en sokken voor daklozen

REPORTAGE Nieuwe schoenen en sokken voor cliënten van het Haagse Straatpastoraat, daar gaan leerlingen van het Aloysius College zich hard voor maken. Ze doen dat samen met de katholieke Stichting Mara Mas.

Leerlingen van het Aloysius College in Benoordenhout hebben een bijzonder project op poten gezet. Ze willen Haagse dak- en thuislozen voorzien van nieuwe sokken en

schoenen. Dat doen ze in samenwerking met Stichting Mara Mas, een katholieke organisatie die samen met vrijwilligers projecten opzet voor kwetsbare groepen in de samenleving.

Vanaf het schooljaar 2011/2012 moeten alle leerlingen die aan de middelbare school beginnen, tijdens hun schoolperiode een maatschappelijke stage lopen. Het idee is om de jongeren maatschappelijke bewustwording mee te geven. Stichting Mara Mas bemiddelt bij het organiseren van zulke stages en projecten. Het plan van schoenen en sokken voor dak- en thuislozen komt uit de koker van de directrice van Mara Mas, Marie-Anne van Erp. Tot nu toe bestond een maatschappelijke stage via Mara Mas bijvoorbeeld uit het eens in de maand meelopen met het Straatpastoraat. Nu willen vijftig à zestig leerlingen van het Aloysius College schoenen schenken aan tachtig cliënten van datzelfde Straatpastoraat.

Hoge hakken

Er is ongeveer 6.500 euro nodig willen alle cliënten nieuwe schoenen en sokken aan hun voeten krijgen. Wat gaat er de komende tijd gebeuren om het zover te laten komen? De leerlingen

hebben een breed scala aan activiteiten georganiseerd. Eind maart blijven ze 24 uur op school om te vasten. Tegelijkertijd zullen ze oude schoenen pimpen of omvormen tot hippe etuis. Ook hebben ze een stiletto-actie in petto, waarbij niet alleen vrouwen op superhoge hakken de finish proberen te halen. De ING Bank is tevens onderdeel van het offensief. Rentepunten van de ING zijn inwisselbaar tegen waardebonnen van de ANWB en bij de ANWB kun je daar weer schoenen van kopen. De leerlingen hopen natuurlijk

'Belangrijk om iets voor een ander te kunnen doen'

dat particulieren en de bank zelf rentepunten willen afstaan aan dit project.

Plezier

Paolo Sanchez (16) en Furkan Gül (15) zijn erg te spreken over de invulling van hun maatschappelijke stage. Ze werken nu samen met een grote groep medeleerlingen in plaats van 'eens in de maand twee uur bij een oudere te zitten', zoals Paolo het formuleert. Daarnaast vinden ze het beiden belangrijk iets voor een ander te kunnen doen.

Furkan, die later huisarts wil worden, geeft het belang van de maatschappelijke stage weer. 'Je hebt er ook plezier aan en dat is belangrijk.'

GILLES BOEUF

Paolo Sanchez (links) en Furkan Gül in het trappenhuis van het Aloysiuscollege.

Lezing Willem van Toorn over wonen

'Dakloos wortelen wordt moeilijk'

AGENDA Dichter en schrijver Willem van Toorn belicht tijdens een Kloosterkerklezing de thematiek van de zoektocht naar worteling. Hij schreef een boek over wonen in een doos, 'zonder vaste woon- of verblijfplaats'.

U hebt een boek geschreven over wonen in een doos. Hoe kwam u daarop?

'Dat boek heette *Heer Doos*, en was een jeugdroman. Het idee kwam op doordat er voor mijn hotel in New York een dunne zwarte jongen in een grote doos woonde. Dat was een enorm contrast met mijn deftige hotelwereld. Het leek me dat hij een levendige vorm van leven had ontwikkeld. Dat fascineerde mij.'

Waarom maken mensen de stap naar wonen in een doos?

'Er is een waaiertje aan mogelijkheden. Er was een tijd dat het een bewuste ui-

Tijdens een workshop op het 'Zinfeest' ter gelegenheid van tien jaar Haags Straatpastoraat, vorige maand, schildert een deelnemer een rij huizen.

De bakker om de hoek kennen voor een 'thuisgevoel'

ting was van antiburgerlijk leven, maar over het algemeen gaat het toch om mensen die uit de samenleving zijn gevallen.'

Wat is het verschil tussen een woon- en verblijfplaats?

'Een verblijfplaats is iets tijdelijks. Een woonplaats is een vaste plek waar je wortel schiet.'

Waarom is een vaste woon- en verblijfplaats eigenlijk noodzakelijk?

'In de jaren zestig was er het romantische idee dat de mens een zwerver was, altijd op reis, nergens echt thuis. Maar de praktijk is toch dat de meeste mensen graag een plek willen hebben waar hun kinderen veilig naar school kunnen, waar ze de bakker op de hoek kennen, een plek die ze thuis kunnen noemen. Die behoefte aan worteling

is iets fundamenteels. Je thuis voelen heeft alles te maken met geluk. Ik denk dat iedereen zo'n plek nodig heeft.'

Hangt worteling alleen af van een dak boven je hoofd?

'Dat heeft er wel mee te maken. Er zijn hele generaties opgegroeid met tijdelijke behuizing: drie weken op de camping in Frankrijk. Maar zelfs daar hebben we behoefte om ons terrein af te bakenen en zetten we vlaggetjes voor de tent. Dat wil overigens niet zeggen dat een dak een garantie is voor worteling. Je ziet ook veel ontworteling in nieuwbouw, omdat mensen niet de tijd nemen om hun omgeving te leren kennen. Dat is ook een soort van ontheemd zijn. Er komt kennelijk meer bij kijken dan een dak boven je hoofd voordat er sprake is van "thuis-zijn".'

Wat betekent dat voor mensen die veel verhuizen?

'Ik denk dat wortelen dan moeilijk is,

omdat het tijd kost om een plek te leren kennen. Maar dat betekent niet dat je zonder vaste woonplek per definitie ontworteld bent. Neem de Roma, altijd onderweg. Maar zij nemen wel hun huis en hun hele cultuur mee, en ze leven niet voor niets in groepen. Dat biedt mensen ook houvast.'

PETRA PRONK

Verhalen van Haagse daklozen

Asielzoekers, daklozen en andere ontheemden zijn vaak op zoek naar worteling. Op de Kloosterkerkavond 'Recht op worteling' met Willem van Toorn vertellen daklozen van het Haagse straatpastoraat over hun dagelijkse praktijk.

DINSDAG 17 APRIL, 20 UUR, KLOOSTERKERK, TOEGANG € 5,-.

Geluk

Vervolg van pagina 1

geen tegengestelde dingen in je, geen innerlijke conflicten. Dan is er harmonie, je hebt het gevoel alsof alles klopt, een gevoel van voldoening.

Dat kun je leren. Je kunt uitzoeken wat je vreugde brengt en daar meer van doen. Een kind zit vanzelfsprekend in flow, het is van nature open, het leeft in het hier en nu en kan volkomen opgaan in fijne bezigheden. Als volwassene kun je proberen te bedenken wat jou vroeger, als kind, in flow bracht. Diezelfde dingen brengen vaak nog steeds vreugde in je leven. Je kunt ervoor kiezen die weer te doen. Wacht niet tot de omstandigheden optimaal zijn, maar wees dankbaar voor wat er al is, omarm wat je hebt en zorg ervoor dat je de juiste mensen om je heen hebt.'

Vrede sluiten

In haar praktijk en in haar boek stelt Terstegge vragen die inzicht bieden in wat je vreugde geeft en wat bij je past. De clou is eigenlijk eenvoudig: zoek die positieve dingen op en kies bewust voor wat past bij jouw waarden en kwaliteiten. Terstegge: 'Mensen knappen op, ik zie het dagelijks voor me. Soms houden mensen hun geluk tegen. Ze mogen niet gelukkig zijn van zichzelf, omdat ze loyaal zijn aan iets of iemand van vroeger. Dan is het zaak om erachter te komen wat dat is en om daar anders mee te leren omgaan.' Blijven hangen in je verdriet is een keuze, zegt ze. Maar ze gaat nog verder. Vervelende dingen in je leven die niet te veranderen zijn, daar kun je het beste maar proberen vrede mee te sluiten. Onplezierige werkzaamheden bijvoorbeeld. Je kunt zelfs proberen liefde op te brengen voor het lot, *amor fati*, zoals sommige mensen in nare omstandigheden besloten om toch zin

aan hun leven te geven. Ze schrijft dat dat een van de grootste geheimen van een gelukkig leven is: 'Het zoeken naar evenwicht tussen aan de ene kant vrede hebben met wat is en "van niets willen dat het anders is", en aan de andere kant het nastreven van doelen om juist iets anders te willen.'

Hier en nu

Is het eigenlijk niet egoïstisch, zo je eigen geluk nastreven? Terstegge: 'Nee juist niet, kijk maar eens hoe fijn en inspirerend het is om een gelukkig mens te ontmoeten. Daar doe je anderen alleen maar goed mee. Bovendien kom je op een gegeven moment in een fase dat je die fijne activiteiten die bij je passen, ook zult inzetten voor anderen of voor een hoger doel. Dat is wat je een *missie* noemt. Een missie is niet iets

'Met een missie word je nog gelukkiger'

groots dat je ver weg in een ontwikkelingsland hoeft te doen, in barre omstandigheden en ver van de bewoonde wereld. Het kan iets heel gewoons zijn, hier en nu. Je kunt je missie verdelen in kleine subdoelen, allemaal doelen die samenvallen in je leven. Je zult zien dat op die manier iets doen voor anderen je nog gelukkiger maakt.'

Ten slotte spreekt Terstegge haar bewondering uit voor mensen die een negatieve ervaring zó hebben kunnen ombuigen in iets positiefs, dat ze er hun missie van hebben gemaakt. 'Incestslachtoffers bijvoorbeeld die in de hulpverlening gaan. De nare ervaring wordt dan brandstof om je ergens voor in te zetten. Dat is mooi en ontroerend, menselijk gedrag van het hoogste plan.'

MARGOT C. BERENDS

WWW.FLOWINJELEVEN.NL

Mystiek Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer was een Duitse predikant die stelling nam tegen het nazisme. Zijn verzet tegen Hitlers ideologie leidde tot gedachten over geloof en samenleving, die gebundeld zijn in

'Verzet en overgave'.

Bonhoeffer wordt vooral geroemd om zijn visionaire kijk op het christendom. Lezing door John Batist.

WOENSDAG 11 APRIL, 20 UUR, DE BOSKANT. € 5.

Protestantse Kerk, kerken per stadswijk

Stadswijken	Kerkgebouwen	Tijd	Zondag 1 april	ma 2, di 3, wo 4/4	Witte Donderdag	Goede Vrijdag	Paasnacht	1e Paasdag 8/4	Zondag 15 april	Zondag 22 april	Zondag 29 april
Centrum Schilderswijk	Lukaskerk Om en Bij 2	10u	mw H Merx HA	X	19u30 ds Verhoeven met Ekklesia HA	19u30 ds Verhoeve met Ekklesia	19u30 ds Verhoeven met Ekklesia	ds WTV Verhoeven samen met Ekklesia	Dominicusdienst Christenen: utopisten?	naar Lutherse kerk In Lukas: tienerviering	ds R van Essen
Benoordenhout Archipel Willemspark	Duinzichtkerk van Hogenhoutklooster 89 Vredeskapel Malakkastraat 1	10u 10.30u	ds van Duinen ds JC van Dongen	dagelijks 19u30 dagelijks 19u30	19u30 ds vDuinen HA 19u30 ds vDongen HA	19u30 ds van Duinen 19u30 ds van Dongen	naar Vredeskapel ds C van Duinen	ds JC van Dongen HA ds C van Duinen	ds CM Schreuder Maassluis ds JC van Dongen	ds van Dongen ds D Sikkema	ds van Duinen ds van Dongen
Bezuidenhout	ChristusTriumfatorkerk Juliana v Stolberglaan 154	10u	ds RE Stiemer	X	19u30 ds Stiemer HA	19u30 ds B Bootsma	21u ds Stiemer	ds B Bootsma	ds I Pijpers - Hoogen- doorn, Alphen	ds Stiemer	ds Bootsma
Mariahoeve	Kruispunt Diamanthorst 187	10u	ds CM Schreuder	4/5 21u15 completen	19u ds de Meij Mecima HA	19u Goede Vrijdag- dienst	21u ds AR de Meij Mecima	ds HJ van Haarlem HA - 17u vespers	ds HJ van Haarlem	ds HJ van Haarlem	zangdienst
Marlot	Pax Christikerk Vlamburg 2	10u 12u	ds PJ Bakker open kerk	dagelijks 19u30 evangeliezing	19u30 ds Bakker HA	19u30 ds Bakker	X	ds PJ Bakker open kerk	ds T Bergsma open kerk	ds JM Vellinga A'rt open kerk	ds S Stoppels Nootdrp open kerk
Stadsdeel Laak	Laakkapel Deimanstraat 7	10u	mw PI vd Meijden Ldn	dagelijks 19u30 stilteviering	19u30 ds R van Essen HA	19u30 ds van Essen	19u30 ds van Essen	ds R van Essen	ds vdBerg-Seifert Ldn	ds van Essen in de Oase!	ds R Oldenboom Delft
Moerwijk / Morgenstond / Zuiderpark	Marcuskerk Jan Luikenlaan 90	10u	ds R de Reuver	X	ds de Reuver HA 19u30	19u30 ds de Reuver	X	ds R de Reuver	ds KH Wigboldus	ds R de Reuver	cand mw Y Hsu
Transvaal / Valkenbos/ Rustenburg	Valkenboskerk Zuiderparklaan 2	10u	ds ME den Dulk	X	19u30 ds Wigboldus S/T	19u30 ds Wigboldus	21u ds den Dulk HA	ds ME den Dulk	ds C van der Sluis	ds ME den Dulk	dhr JA de Waal
Regentessekwartier.Z	Bethelkerk Th. Schwenckestraat 30	10u	dr TH vd Hoeven Vbg 19u passieversper	X	15u ds Elseman HA	19u30 ds Wicke	22u beide predn	ds A Wicke	ds DN Wouters Huizen	naar Bergkerk	ds A Wicke HA
Vogelwijk Segbroek	Bergkerk Daal en Bergselaan 50	10u	ds A Wicke	X	19u30 ds Elseman HA	naar Bethelkerk	naar Bethelkerk	ds O Elseman	ds R Steenstra Ldn	ds A Wicke Jeugdndst	ds O Elseman
Statenkwartier-O Duinoord Zeeheldenbuurt Regentessekwartier-N	Maranathakerk 2e Sweelinckstraat 156 Noorderkerk Schuytstraat 9/11	10.30u 10u 19u	ds IJ Akkerman S/T dr B Wentsel	X X	19u30 ds Akkerman S/T naar Vrije Evang kerk 19u30	19u30 ds Akkerman 19u30 ds Stiemer	X X	06u ds Akkerman HA 10.30u ds Akkerman dss Verdonk en Stiemer	dr MSF Kemp ds HJ van Laren	ds HTH Vollebregt 12u !! ds Stiemer	ds Akkerman ds JG Meynen Hlm ds WPera cityndst
Morgenstond/Zuiderpark / Houtwijk	Thomaskerk Harmelenstraat 108	10u	ds JA Tielkemeijer	X	ds Tielkemeijer S/T 19u30	19u30 ds Tielkemeijer	20u ds Tielkemeijer	ds JA Tielkemeijer	dr P Sanders	10u30 ds Tielkemeijer & ds Linandi gez.dnst	ds JA Tielkemeijer
Vruchtenbuurt	Bosbeskerk Bosbesstraat 5	10u	ds TM vMontfoort Nieuwegein	X	19u ds Onderstal S/T	19u ds H Onderstal	22u ds H Onderstal	ds H Onderstal	ds JA Tielkemeijer	mw A Abrahamson- den Bok	proponent mw G Loeve Utr ds NL van Dorp
Loosduinen	Abdijkerk Willem IIIstraat 40 Ontmoetingskerk Louis Davidstraat 2 Bethelkerk Loosduinen Händellaan 50	10u 10u 10u	ds J Korf ds v Westenbrugge Hoek van Holland ds NA Riemersma	X X X	19u30 ds J Korf S/T naar Abdijkerk 19u30 ds van Dorp S/T	naar Abdijkerk 10u ds J Korf 19u30 ds NL van Dorp	19u Kinderpaaswake ds NL van Dorp 19u30 ds Riemersma	ds J Korf ds NL van Dorp ds NA Riemersma S/T	ds GA de Groot ds H Onderstal dr A Jonges	ds GA de Groot ds RJA Hanenburg ds NA Riemersma	ds J Korf S/T ds Riemersma
Bouwlust Vrederust	Shalom v/h Salvatorkerk Vrederustlaan 96	10u	ds B Schoone Poeldijk	X	19u30 ds v Rouendal S/T	19u30 ds van Rouendal	19u30 ds van Rouendal	ds LH van Rouendal	ds M-A Sijbrandij- Verbist	ds FB Fennema	ds GA de Groot
Scheveningen Dorp	Bethelkerk Scheveningen Jurriaan Kokstr. 173 Oude Kerk Keizerstraat 8	10u 17u 10u 17u30	ds Maasland Marcus - Passie ds J Quist Belijdenis ds B Brunt Valkenbg	X X X	X X	19u30 ds Maasland HA 19u30 ds J Quist HA	X X	ds J Maasland dhr Svdlant d a/zee ds J Quist ds JMD vdBerg Wezep	dr TH vdHoeven Vbg Jeugddienst prof dr W Balke ds J Maasland	ds J Maasland ds Z de Graaf Katwyk ds LJ Geluk Rt	ds Maasland ds DJ Thijs Asd ds ten Voorde Almere
Belgisch park Statenkwartier - W	Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10u	ds de Meij Mecima	X	19u30 ds vHaarlem ST	19u30 ds de Meij M.	21u30 ds HJ vHaarlem	ds de Meij Mecima HD	dr HE Wevers	dnst voor jong & oud	ds HJ van Haarlem
Duindorp	Prinses Julianakerk Tesselsestraat 6	10u 17u30	ds FJ van Harten ds Krijgsman Benthz	X X	X	19u30 ds vHarten HA	X	ds FJ van Harten ds HG de Graaff Rt 9/4 10u ds Weegink Kw	ds J Maasland ds denBreejen jeugdd	ds J de Goei A'rt ds Rienstra duinnst	ds vDuivenbode sVgz ds EBouman Katwyk
Ypenburg	De Toevlucht Laan van Hoornwijk 140	10u	ds A Minnema	dagelijks 19u30 naar Dorpskerk Nootdorp	19u30 gezamenlijke dnst in de Toevlucht	19u30 gezamenlijke dnst in de Toevlucht	21u gezamenlijke dnst in de Toevlucht	ds A Minnema	ds HJK Vaartjes Delft	ds A Minnema	ds A Minnema
Leidscheveenv	De Leidraad Harriët Freezerhof 28	10u	ds ThL Haitjema	X	19u30ds Haitjema S/T	19u30 ds Haitjema	21u30 ds Haitjema	ds ThL Haitjema	dhr M Boelen	ds E Hoebe-de Waard	ds J van den Berg

Kerken in overige categorieën

PKN-kerken voor de hele stad	Bethlehemkerk Laan van Meerdervoort 627	10u 17u	ds LJ Vogelaar ds A Vastenhoud	X	X	19u30 ds LJ Vogelaar	21u ds A Vastenhoud	ds LJ Vogelaar ds BE Weerd Huizen	ds Verhoeven Leerdm ds LJ Vogelaar	ds A Vastenhoud ds Moehn Hilversum	ds LJ Vogelaar ds WJ Dekker Delft	
	Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30u	ds DL Schiethart	X	19u30 ds van Klaveren HA	19u30 ds van Klaveren	X	ds KH v Klaveren	drs N van Dijk	ds KH van Klaveren	ds MM Kwant Ridderkerk	
	Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10u 10u30	ds MR Klokke	4/4 20u Gregoriaanse vesper	X	20u ds Lanooy HA	20u ds Lanooy	22u30 ds Lanooy HD	ds MR Klokke HA	ds AGL vNieuwpoort Asd	ds MPCF Lanooy	ds Klokke cantate
	Evang. Lutherse Gemeente Lutherse Burgwal 9	10u15	ds WTV Verhoeven	X	ds van der Meij HA 19u30	ds MMB van der Meij 19u30	ds van der Meij HA 19u30	ds vd Meij-Seinstra	ds R van Essen	ds MMB van der Meij	ds MMB van der Meij	ds vd Meij-Seinstra
	Eglise Wallonne Noordinde 25	10.30u	p van der Lingen Culte familial - Rameaux	X	19u30 p vdLingen Sainte Cène	19u30 p vdLingen	X	pasteur vd Lingen Sainte Cène	pasteur K Blei Hlm	dr A van der Lingen	pasteur D Ribs	
	Overige kerken voor de hele stad	Deutsche Ev. Gemeinde Bleijenburg 5	10.30u	Pf E Benz-Wenzlaff	X	X	19u Pf Benz-Wenzlaff	(morgenfrüh)	06u Auferstehung ! 10u30 Pf Benz-W	Pfarrer B Wenzlaff	Pf E Benz-Wenzlaff	Pfarrer M Gill
	Doopsgezinde gemeente Paleisstraat 8	10.30u	ds A Hoekema	X	X	19u30 ds JF Postma HA	X	X	ds J vWoerden-Surink	dhr MJ Meihuizen	mw PL Kan-vDishoeck	mw JFM Wentholt
Ziekenhuizen	Ekklesia Brouwersgr. 2-K in steeg door hek	11u	X	X	naar Lukaskerk	naar Lukaskerk	naar Lukaskerk	naar Lukaskerk	X	Paulus	X	
	Evang. Broedergemeente Herrnhutters Chassésstraat 1	10u 11u	Zr Welschen Belijdenis	*	*	19u Zr. Bendt	X	8/4 X 9/4 11u Zr. Welschen	14u Zr. Welschen	*	*	
	Ned. Indonesische k. GKIN Thomaskerk Den Haag Nieuwe kerk Rijswijk	12.30u 14u	AK Satria S Th *	X	X	14u ds S Tjahjadi (in Thomaskerk)	X	14u ds S Tjahjadi in Thomaskerk	ds J Linandi - Nw Kerk	10u gez dnst in de Thomaskerk	ds DK Listjajudi in de Thomaskerk	
	Remonstrantse kerk Ln v Meerdervoort hg 955	10.30u	ds M Slootmans	X	ds M Slootmans HA	ds RF Philipp	X	ds J F Goud	ds M Wassenaar	ds M Slootmans	ds Slootmans	
	Vrije Evangelische Gem. Zoutkeetsingel 112	10u	ds S Rambaran	X	19u30 ds Verdonk HA	naar Noorderkerk	X	naar Noorderkerk	ds J Winter	ds W Verdonk	ds T Bergsma	
	Bronovo Ziekenhuis Bronvolaan 5	10u	ds PA Wilbrink Delft	X	X	X	X	pastor JC Koeleman	ds E Hulsman	ds JW Steenberg	ds Hulsman	
	Haga Ziekenhuis Leijweg 275	10u	pastor HW Hoefman	X	X	pater JB Beijk	X	pater JB Beijk	pastor HW Hoefman	ds SMA Wevers - van der Feltz	ds E Baars	
MCH Westeinde Lijnbaan 32	10u	pastor de Gruijter	X	20u p de Gruijter	20u p Hoogendoorn	X	pp de Gruijter & Hoogendoorn	pastor de Gruijter	p Hoogendoorn	p A de Gruijter		
MCH Sint Antonius B. Banningln 1 Ldsch' dam	10.30u	pastor AG Wessel	X	20u pastor Wessel	20u ds IJ Visser	X	p Wessel ds Visser	ds IJ Visser	pastor AG Wessel	pastor Hoogendoorn		
Parnassia	Franciscuskerk Monsterseweg 93	10.30u	ds MH Kroes	X	X	X	X	pastor C vStraten	pastor H Delemarre	pastor C van Straten	ds MH Kroes	
	Clarakerk Rozenbottelstraat 14	10.30u	pastor JA Smit	X	pastor C van Straten	pastor C van Straten	X	pastor H Delemarre	ds JC Donner	p H van Breukelen	p T van der Knaap	
dienst met doventolk	Koningkerk B. Ingenhoeslaan 4 Vbg	10u	ds NBAA Vonk	X	19u30 dss vd Meij en Schiethart HA	X	X	dss Schiethart en van der Meij	ds CW van der Meij	Dovenpastor Kievit in Kruisheuvelkerk L'dam	X	

Kerken met vaste gegevens voor elke zondag

Taizé-diensten

Anglican Church, Arij v d Spuiweg 1 8u30 & 11u Holy Communion, 9u30 All Age Worship, 18u30 evening service, Praise & Café, 4th Sunday 17u choral evensong	American Protestant Church Esther de Boer van Rijklaan 1 9u quiet traditional worship, 10u Praise ! 11u30 traditional service with choir	Oud-Katholieke kerk Juffrouw Istastraat 7 elke zo 10u eucharistieviering Paasweek: 2, 3 & 4/4 gebed om 19u30 5/4 20u, 6/4 15u, 7/4 10u30 en 21u Elke wo 12u45 viering zolderka- pel0	Het Apostolisch Genoot- schap Loevesteinlaan 170 9u30 samenkomst	Baptistengemeente Vier Heemskinderen- straat 91 10u samenkomst	Genootschap der Vrienden - Quakers Stadhouderslaan 8 10u30 stille samenkomst	Leger des Heils, Prinsegracht 57 10u samenkomst De Oase, van Meursstr. 1, 2e zondag van de maand 10u kringviering	Bethelkerk elke maandag 19u Taizé avondgebed Zorgvlietkerk Prins Mauritslaan 10 elke vrijdag 20u Taizé avondgebed Elandstraatterk elke 1e zaterdag vd maand 19u30 Taizéviering Benedictuskerk elke laatste vrijdag van de maand om 19.30u Taizéviering
--	--	---	---	---	--	---	---

Rooms-katholieke kerken, Nederlandstalige weekendvieringen, zie verder www.vliethaghe.nl

Centrum, Parkstr 65a, Jacobus Maior zo 9 u NL, 10.15 u Lat., 12u15 NL Paasweek 2, 3, 4/4 12u15 biechten 5/4 19u30 voetwassing, 6/4 15u Kruisweg, 19u30 Passie 7/4 21u Paaswake 9/4 10.15 & 12u	Schilderswijk, Hoefkade 623, H. Martha, za 19, zo 9.45 u. Paasweek: 3-6/4 dagelijks 19u, 6/4 15u, 7/4 21u30	Haagse Hout, Wassenaarseweg 53, St. Paschalis Baylon, zo 11u Paasweek: 6/4 15u, 7/4 21u	Bezuidenhout, Bezuidenhoutseweg 153, OLV van Goede Raad, zo 17.30 u. Paasweek 2/4 19u30	Marlot, Bloklandplein 15, Onbevlekt Hart van Maria, zo 9.30 u. Paasweek: 4, 5 en 6/4 19u30, 8 en 9/4 9u30	Zeeheldenbuurt, Elandstraat 194, OLV Onbevlekt Ontvangen, zo 11 u. Paasweek: 5/4 19u30, 6/4 15 & 19u30, 7/4 19 & 21u30	Rijswijk Sir Winston Churchillln 372 H. Benedictus en Bernadette za 19u, zo 9.30u Paasweek: 6/4 15u, 7/4 19u
Regentessekwartier, Beeklaan 188, H. Agnes, zo 10 u. Paasweek 5/4 19u30, 6/4 15 & 19u, 7/4 21u, 8/4 11u	Valkenbos, Kamperfoeliestraat 279, H. Familie, zo 10.30 u, vr 10u Paasweek: 5/4 19u30, 6/4 15 & 19u30, 7/4 21u	Loosduinen, Loosduinse Hoofdstraat 4, OLV Hemelvaart zo 10 u, za 13u, Paasweek: 3/4 10u, 5/4 19u, 6/4 15 & 19u, 7/4 21u, 8,9/4 10u	Waldeck/Kijkduin, Aaltje Noordewierstraat 4, H. Pastoor van Ars, zo 10.30 u. Paasweek: 3, 5 & 6/4 19u, 7/4 21u	Leyenburg, Leyweg 930, H. Antonius & Lodewijk, zo 10 u, 3e za 13u Paasweek: 4/4 10u 5/4 19u, 6/4 15 & 19u, 7/4 21u, 8,9/4 10u	Scheveningen, Scheveningseweg 233, H. Antonius Abt, za 17u, zo 10.30u Paasweek: 5/4 19u30, 6/4:15u & 19u30 7/4 Paaswakes 19 & 22u	Rijswijk, van Vredenburgweg 69, H. Bonifatius, za 19u, zo 11u Paasweek: 5/4 19u, 6/4 15 & 19u, 7/4 21u30, 9/4 10u30

Doordeweekse diensten:
 ■ Kloosterkerk elke wo 19.30 u vesperviering
 ■ Aandachtscentrum Schoolstraat 18 di t/m vr 13 u stilteviering
 ■ Evangelisch Lutherse Kerk elke wo 12.45 - 13 u middaggebed

Samenstelling: Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage. Opgave en wijzigingen: hagepreken@casema.nl. Telefoon (070) 385 87 07. Adres: Diamanthorst 187, 2592 GD 's-Gravenhage. Tehuizen publiceren intern eigen diensten, zie ook op internet: www.kerkindenhaag.nl

VOOR ADRESSEN VAN KERKEN ZIE PAGINA 6.
Aankondigingen voor mei/juni voor 7 april aanmelden via de website: www.kerkindenhaag.nl.

Meer agenda: kerkindenhaag.nl

Ergotherapie
Open Huis met Dineke Bangert over ergotherapie. Muziek. Vesper, maaltijd. € 4,-. Zo 1 april, 14:30 u ■ Kloosterkerk

Van kribbe tot kruis
Oratorium over 'Bethlehem tot en met lijdenstijd', van J.H. Maunder. Door Concertkoor Corda Vocale, met orgel, piano en hobo.
Zo 1 april 15 u ■ Agneskerk

Zingen op Palmzonden
Zanguur met bekende liederen uit de lijdens- en paastijd. M.m.v. Hetty Huveneers, viool, en Arie Eikelboom, orgel.
Zo 1 april 16:30 u ■ Maranathakerk

Requiem Fauré
Palm Sunday Concert door het APCH koor, met het Requiem van Gabriel Fauré. Solo's door conservatoriumstudenten. Organist Gijbert Kok, dirigent John Bakker.
Zo 1 april 17 u ■ The American Protestant Church of The Hague

Bach en zijn passies
Waarom blijven J.S. Bach en vooral zijn passies, raken? Lezing door Anton Vernooij, voorheen bijzonder hoogleraar li-

turgische muziek. Aansluitend uitvoering van werken van Bach. Aanmelden via deboskant.nl, toegang € 10,-.
Ma 2 april 19:30 u ■ De Boskant

Gedichten van Auden
Neerlandica Gerda van de Haar leest en bespreekt de *Horae Canonicae* van W.H. Auden. Dit omvangrijke werk (1949-1955) over de aard en functie van het christelijk geloof bestaat uit zeven gedichten rond de vaste gebedsmomenten in kloosters. Entree: € 7,50.
Ma 2 april 20 u ■ Remonstrantse kerk

Sieben letzte Worte
Piano-uitvoering gebaseerd op Die sieben letzte Worte van Joseph Haydn door pianiste Karin Kuiper, met korte overdenkingen van ds. Carel ter Linden.
Di 3 april 20 u ■ Kloosterkerk

M.L. King lezing
Martin Luther King jr. lezing door Frans Timmermans, Tweede Kamerlid (PvdA). Daarna vertellen o.a. Ruth Peetoom, partijvoorzitter CDA en Wim Janse, decaan Faculteit Godgeleerdheid VU, over de inspiratie van King voor politiek en universiteit. Zaaldiscussie o.l.v. Jacobine Geel. Aanmelden via deboskant.nl. € 7,-.
Wo 4 april 20 u ■ De Boskant

Cantate Brede wout
De cantate Lam Gods van Johan Brede wout, door Eben-Haëzer (Scheveningen) en Asaf en Nethanja (Moerkapelle). Met orgel, piano en ensemble, o.l.v. Rien van der Werff. Toegang vrij, collecte.
Wo 4 april 20 u ■ Noorderkerk

Motetten J.L. Bach
Alternatief passieconcert door Musica Poëtica, met motetten van Johann Ludwig Bach, instrumentale werken van Johann Christoph, Johann Michael & J.L. Bach, Kuhnau en Pachelbel. O.l.v. Jörn Boysen. Kaarten € 28,- en korting
Wo 4 april 20:15 u ■ Lutherse kerk

Bidden en vasten
Samen bidden en vasten op vrijdagen in de Veertigdagentijd. Om 19:15 u Statiemis in de Parkstraatkerk. Info stjacobus.nl.
Parkstraatkerk ■ Broeders Oude Molstraat

Viering met zang en dans
Meditatieve viering m.m.v. een Gregoriaans koor en studenten zang en dans van het Koninklijk Conservatorium.
Vrij 6 april 19 u ■ De Boskant

Esoterisch christendom
Goede Vrijdag-lezing over 'esoterisch christendom' in centrum Sis Josip. Toegang € 5,- incl. koffie met appeltaart.
Vrij 6 april 20 u ■ Sis Josip, Hoogstraat 9

Markus Passion Schütz
Muziekvesper met de Markus Passion van Heinrich Schütz, door Kamerkoor Musica Sacra, Iason Marmaras, tenor en Job Hubatka, bas o.l.v. Hans Jansen. Vrije toegang, collecte.
Vrij 6 april 20 u ■ Kloosterkerk

Stiltewandeling
Drie kwartier in stilte wandelen door Park Sorghvliet, samen met leden van de meditatiegroep van de Houtrustkerk. Aanmelden via tel. 360 92 69.
Zo 7 april 14 u

Antroposofische stilte
Toespraak door theoloog Wim Schuurth, Ghiti Brinkman euritmiseert

Menno Simons stelde hoge eisen aan zijn mensen

MENNO SIMONS (1496-1561) IS de naamgever van de Mennonieten, zoals Doopsgezinden ook worden genoemd. Simons was een katholieke priester die in de tijd van de Reformatie koos voor de Zwitserse beweging van de wederdoopers. Hij werkte in Friesland, maar vertrok later naar Groningen en Oost-Friesland. Hij was actief in het gehele Duitse taalgebied. Simons staat bekend om de hoge eisen die hij aan zijn volgelingen stelde. In zijn ogen moest een christelijke gemeente 'zonder vlek of rimpel' zijn en gelovigen moesten geestelijk 'wedergeboren' worden. Overal ter wereld, maar vooral in de Verenigde Staten en Canada zijn 'mennonite churches' gevestigd. Wereldwijd zijn er 1,3 miljoen doopsgezinden. Ds. Karl van Klaveren behandelt de invloed van Simons in zijn historische reeks over 'Hollandse tolerantie'.

DINSDAG 24 APRIL, 20 UUR.
HOUSTRUSTKERK.

twee stille vormen en componist/pianist Paul de Roo speelt zijn Muziek voor Stille Zaterdag. Toegang: € 10,-.
Zo 7 april 15:30 u ■ Hogeschool Helicon
Riouwstraat 1

Vroege paaswandeling
Wandelen op paasmorgen. Onderweg een verhaal, gedicht, muziek, stilte. Evt. zaklantaarn mee. Info: oecumenischevieringen.watering.nl, tel. 06-47 84 29 18.
Zo 8 april 6 u ■ Ingang Ockenburgh ■ witte bruggetje ■ Monstereeweg 8

Heilige Geest
Studieavond over 'Het werk van de Heilige Geest in het Oude Testament'. Inleider: ds. J. Winter.
Wo 11 april 20 u ■ Christus Triumfatorkerk

Geestelijke wapenrusting
Bij vereniging De Christenvrouw houdt ds. L.J. Vogelaar een lezing over 'Geestelijke wapenrusting uit Efeze 6'.
Do 12 april 10 u ■ Marcuskerk

INGEZONDEN
Prijzen Godly Play

Ter aanvulling bij het artikel over Godly Play (KDH 144): er zijn inderdaad dure materialen te krijgen, maar een klik en blik op Google leert dat ook meer aardse prijzen voorkomen. Zie bijvoorbeeld www.godlyplay-materialien.de.

DERK STEGEMAN, STEK

Zingen voor Israël
Koor en samenzangavond m.m.v. koren, trompet en orgel. Israëlproducten te koop. Collecte.
Do 12 april 19:45 u ■ Bethlehemkerk

Boekenmarkt
Boeken, koffie en een kraam met legpuzzels en hebbedingetjes.
Vrij 13 april 19 - 21.30 u, za 14 april 10.30 - 16 u ■ Thomaskerk

Voorjaarsverkoop
Verkoop van tweedehands spullen, koffie, thee, soep, pannenkoeken. Tot 14 u.
Zo 14 april 10 u ■ Kloosterkerk

Byzantijnse liturgie
Byzantijnse liturgie en wijding van iconen, geschilderd door cursisten van Martin Mandaliev.
Zo 15 april 10:30 u ■ Antonius Abt

Des Hommes et des Dieux
Film: Des Hommes et des Dieux. Acht Franse monniken in Algerije moeten kiezen: vluchten voor het geweld van een islamitische fundamentalistische groepering of blijven.
Do 19 april 19:30 u ■ Ontmoetingskerk

Mystiek bij Chagall
Inleiding over de mystiek bij Marc Chagall, door em. pastor John Baptist. Aanmelden: tel. 354 17 42.
Do 19 april 20 u ■ Pastorie Antonius Abt

Miloš Rejchrt
Miloš Rejchrt, predikant, oud-dissident en lid van Charta '77, spreekt over de relatie tussen geloof en politiek. Aanmelden via deboskant.nl, toegang € 5,-. Duits, deels vertaald.
Vrij 20 april 20 u ■ De Boskant

Lofprijzingsavond
Avond met dankgebed en zingen voor God.
Zo 21 april 19:30 u ■ Pax Christikerk

Dienstenvelling
Dienstenvelling, meteen na de kerkdienst.
Zo 22 april 11:30 u ■ Kloosterkerk

Judith Frishman
'Mijn kijk op God', een gesprek met prof. dr. Judith Frishman, hoogleraar Jodendom in Tilburg, o.l.v. prof. dr. Johan Goud. Entree: € 10,-.
Di 24 april, 20 u ■ Remonstrantse kerk

Zoeken naar het heilige
Een verkenning in muziek, dans, woord en stilte van wat heilig is en wat daar naar reikt (of niet). M.m.v. conservatoriumstudenten. Aanmelden via deboskant.nl. Toegang € 5,-.
Wo 25 april 20 u ■ De Boskant

COLOFON
KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

April 2012, jaargang 15, nr. 145.

Uitgave van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage-Oost en de Rooms-Katholieke Stadsstichting Vliethaghe.

Contact:
redactie@kerkindenhaag.nl
Tel. (070) 397 24 88,
Folke Bernadottestraat 44,
2552 NZ Den Haag

Hoofdredacteur: Jan Goossensen
Eindredacteur: Margot C. Berends

Redactie: Henk Baars, Rob van Essen, Jonathan van der Geer, Hens Haeck, Margreet Klokke, Anneke Leewis-Bickes, Paul Schott, Claartje Vinkesteyn, Marijke Witteman.

Overige medewerkers:
Rogier Chang (fotografie), Sharda Dihel en Jaap van den Berg (rubriek

kerkdiensten),
Lemuel (website),
Pieter van Schouwenburg (vormgeving),
Hanneke Gelderblom (column).
Druk: JP Offset.

ADVERTENTIES:
WWW.KERKINDENHAAG.NL
E-MAIL: INFO@KERKINDENHAAG.NL
TEL. KANTOORUREN: 06 - 30 16 48 20.

Los postabonnement:
€ 17,50 per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: pgdh@xs4all.nl
of 385 87 07.
Rek.nr. 777 49 10 t.n.v.
Kerk in Den Haag.

Advertentie

Monuta

ik weet hoe ze begraven wil worden
maar hoe regel ik dat?
Met één telefoontje nemen we al uw zorgen uit handen. Bij ons staan uw persoonlijke wensen centraal.
Bij Monuta in Den Haag denken we graag met u mee.
bel 070 - 306 54 54
Monuta • Statenhuys
Statenlaan 78, Den Haag
bel 070 - 360 39 05
Monuta Inneme
Laan van Elk en Duinen 38, Den Haag
www.monuta.nl

BIJBELS QRS GOD HUILT

Op plekken waar veel mensen samen komen, bijvoorbeeld op een station, kun je zo maar getuige worden van andermans telefoongesprek. Mobieltjes nodigen hun gebruikers kennelijk uit om luid te spreken, zodat omstanders mee kunnen (moeten?) genieten. Of je het nou leuk vindt of niet. Ik hou helemaal niet van slap gekakel door de telefoon. Maar ik moet eerlijk zijn: wat ik wel leuk vind, is dat je soms meeluistert met bellers die bewust of onbewust bijbeltal gebruiken. Om een voorbeeld te geven: 'Waar ben jij?' Dat hoor je nog al eens. Een woord uit Genesis 3:9, waar je leest: 'Mens, waar ben jij?' Een verwijzing naar een sterk symbolisch oerverhaal.

Zojuist hebben Adam en Eva de goede schepping verstoerd. Ze hebben zich niet te grazen laten nemen door een gluiperd van een slang, die op onbegrijpelijke wijze de goede schepping is binnen

geslopen. De slang maakt de bedoelingen en de vreugde van God verdacht. Hij praat alles krom wat recht is en Adam en Eva staan zwak, ze laten zich meesleuren door de giftige achterdocht. Ze zullen – hoe modern – zelf wel bepalen wat goed voor hen is. Ze eisen zelfbeschikkingsrecht op – alsof de mens dat kan, over zichzelf beschikken – en wat daarvan komt is genoegzaam bekend.

Wat er van komt, is dat God huilt. Al zijn liefde heeft God geïnvesteerd in zijn schepping, in zijn schepselen en in de mens met name. Tot slot heeft God de stralende kroon van de sjabbat op al zijn scheppingswerk gezet om ervan te kunnen genieten, Hijzelf en de hele schepping met Hem. Maar dan blijkt wat er in de mens is, hoe zijn eigen maaksel zich meteen tegen Hem keert, hoe die mens een graaiër wordt, een graaiër van appels (en van macht en van geld, veel geld!). En God huilt. Huilend vraagt Hij: 'Mens, waar

ben je?' Het doet Hem diep verdriet om te zien hoe de mens nu van Hem vervreemd. Er zijn meer momenten in de Schriften dat God huilt. Denk aan het schreeuwen van de kinderen van Israël vanuit hun slavernij. Dat doet God zo'n pijn. Denk aan het onrecht waarmee schoften van de goede aarde een bloeddaker maken en wat dat met God doet. Of denk aan het huilen van Jezus om Jeruzalem, de stad van de mensen, een mensheid die de weg tot de vrede niet meer kent.

God huilt. Vergeef me dat ik zo mensvormig over de Allerhoogste spreek, het zijn natuurlijk verlegenheidswoorden, het is een soort stamelen, bij-

bels stamelen. Het stamelt van God in wie een groot verlangen woont dat de mens weer in contact zal komen met haar bestemming, met haar geluk. Met het doel van haar schepping.

Het is om die reden dat ik een gang over het station tussen al die telefoongesprekken door zomaar kan ervaren als één grote gelijkenis. 'Waar ben jij' van links, 'waar ben jij' van rechts. Zou dan in al die stemmen ook iets kunnen doorklinken van de stem van God die vraagt: 'Mens, waar ben jij?' Ja, waar ben ik eigenlijk?

DOLF TIELKEMEIJER

Dolf Tielkemeijer, predikant van de Thomaskerk, en emeritus-predikant Gerrit de Groot schrijven om beurten een aflevering van deze theologische rubriek. De titel is een knipoog naar het befaamde boek *Bijbels ABC* van K.H. Miskotte.

Film over geweld en verzoening Nu dikke vrienden

REPORTAGE De documentaire 'De imam en de dominee' kan het gesprek tussen christenen en moslims een nieuwe impuls geven. De Lukaskerk stuurt een verslag van het nagesprek naar Kenia.

Verzoening lijkt een holle frase in een wereld vol geweld tussen bevolkingsgroepen en religies. Maar het begrip komt tot leven in de documentaire *De imam en de dominee*, in april te zien in de Lukaskerk.

Wraak en haat slaan om in respect

De film werd in 2007 voor het eerst in Den Haag vertoond op een avond over de dialoog tussen christenen en moslims. Ds. Willem Jansen, die zich toen bezighield met Haagse contacten met moslims en migrantenkerken, zag hoe religie kan verbinden en was diep on-

der de indruk. 'We moeten samen dingen doen', leerde hij uit de film. Moslims waren blij met een tegengeld in het heftige maatschappelijke debat: niet iedereen was extremist of fundamentalist.

Discussie aanzwengelen

Vijf jaar later werken Jansen en zijn vrouw Heleen Joziassie voor Kerk in Actie in Kenia en werd het stil rond de dialoog in Nederland. Een filmavond zoals in de Lukaskerk kan de gesprekken weer op gang brengen. Dat is tenminste de hoop van Karel Jungheim van Kerk in Actie. 'Het zijn voorgangers die contact moeten zoeken met moslims.' Jansen vindt de filmvertoning een goed idee, laat hij vanuit Kenia weten. Het verslag van het nagesprek gaat naar Heleen en hem en hun studenten in Kenia.

De film is vaak bekroond: in 2009 nog met de prestigieuze prijs voor conflictpreventie, vernoemd naar de Franse oud-president Chirac. Er is ook een

Arabisch versie, die in Libanon volle zalen trok.

Bloedige conflicten

Het is een ongelooflijk verhaal. Twee mannen uit Nigeria, een predikant en imam, die elkaar eerst wilden doden, maar de beste vrienden worden. Wraakgevoelens maken plaats voor verzoening, diepgewortelde haat wordt respect. Nigeria is al in de jaren tachtig en negentig het toneel van bloedige conflicten tussen moslims en christenen. Er vallen tienduizenden doden, veel mensen raken verminkt. Ds. James Wuye leidt een christelijke milite en verliest een hand bij gevech-

ten om een kerk. Zijn aartsvijand is imam Mohammed Ashafa; zijn nestor en neven sneuvelen in de strijd. Wuye zegt in de film: 'Mijn haat voor moslims kende geen grenzen.' En Ashafa dacht alleen aan wraak: 'Ik was een oceaan van oorlog en geweld.'

Ze komen onafhankelijk van elkaar tot inkeer door het geloof. Iets in de dominee brak door een preek, waarin werd gesproken over de liefde van Christus. De imam las in de Koran hoe Mohammed de mensen vergaf die hem wilden stenen. Ze raken met elkaar in gesprek, als de moeder van de dominee ziek wordt. De imam bezoekt haar in het ziekenhuis en betoont medeleven als ze overlijdt.

De christen en de moslim gaan samenwerken om een einde te maken aan het geweld. In het noorden van Nigeria richten ze in 2002 een interreligieus verzoeningscentrum op. Medewerkers trekken in busjes het land door om vre-

destrainingen te geven. Het is geen garantie voor succes. In 2004 is er weer een massaslachting met honderden slachtoffers. Ashafa en Wuye reizen direct naar het getroffen gebied en praten maanden met de strijders, voor die hun wapens neerleggen. Op een grote vredesmanifestatie komen de dansgroepen van de stammen samen en bieden de leiders hun excuses aan.

Niet scheiden

De film toont dat respect kan groeien. Christenen in een busje wachten tot de moslims in de moskee klaar zijn met hun gebed. De vroegere aartsvijanden, de dominee en imam, zijn dan al dikke vrienden, hun vrouwen (met en zonder sluier) trekken samen op. Mohammed Ashafa beken: 'Ook al is hij geen moslim, ik hou van hem. Ik zou mijn leven voor hem geven.' James Wuye vergelijkt hen met een echtpaar. 'We zijn als man en vrouw, die niet moeten scheiden. Daar lijden onze kinderen alleen maar onder.'

HANS HEMMES

DINSDAG 24 APRIL, 20 UUR, LUKASKERK. OPGEVEN BIJ KAREL JUNGHEIM, TEL. 06 15 17 93 61. DE DVD IS TE LEEN BIJ STEK, TEL. 318 16 16.

Stabat Mater op luisterkring Bosbeskapel Lijden van Maria in klank

ACHTERGROND Het beeld van een moeder die bij haar stervende kind is, roept direct gevoelens op. Het gedicht *Stabat Mater* over de lijdende Maria bij haar lijdende zoon, inspireert en troost. Door de eeuwen heen zijn er meer dan honderd composities op gemaakt.

ren die door de eeuwen heen zijn gemaakt op dit bekende middeleeuwse gedicht. Het gedicht dat het verdriet van Maria beschrijft, die als moeder bij de kruisiging van haar zoon is. De tekst stamt uit de Franciscanese traditie, eind dertiende, begin veertiende eeuw. De dichter is onbekend. Men hechtte in die tijd niet zo aan na-

moeder die hem 't leven gaf.
(uit de 2^e strofe)

Het *Stabat Mater* bestaat uit twee delen. De eerste vier strofen bezingen het verdriet van Maria. Vanaf de vijfde strofe is het een persoonlijk gebed van de dichter, de zanger, aan Maria. De 'ik' wil vanwege zijn persoonlijke verlossing deel hebben aan het verzoenende lijden van Christus.

'k Wil mijn hart aan hem verpanden
laat mij dan van liefde branden
(uit de 5^e strofe)

Eigen kleur

Het gedicht was niet alleen in de Middeleeuwen inspirerend. Tot en met deze eeuw hebben componisten het *Stabat Mater* op muziek gezet. Er zijn ongeveer honderd uitvoeringen bekend. De eerste die Elseman laat horen is een Gregoriaanse versie. Kenmerkend is dat je aan de melodie niet kunt horen dat het een droevig lied is. Er is geen muzikale begeleiding, deze uitvoering is van het begin tot het eind recitatief. Als we bij de Italiaanse barok zijn aangeland wordt het de luisteraars duidelijk dat in die periode meer ruimte was voor het vertolken van gevoelens. Bij Scarlatti zorgt het strijkorkest voor een nieuwe dimensie: de muziek wordt belangrijker dan de zang, waardoor er een andere wereld ontstaat. Pergolesi schreef zijn beroemd geworden *Stabat Mater* vlak voor zijn dood, op

26-jarige leeftijd. Hier worden zelfs de slagen verbeeld in klanken, en als Jezus sterft is er een verstilling in de muziek.

Elke componist heeft zijn eigen kleur gegeven aan het gedicht. Bij Penderecki verdwijnen de violen naar de achtergrond door de kracht van de instrumentale stemmen en Carl Jenkins weeft andere teksten door het gedicht heen en zet dat in een uitbundige, musicalachtige begeleiding.

In het Nederlands

Iemand van de luisteraars merkt op dat hij de Gregoriaanse versie het rijkst vindt, het meest puur. Hoe meer muziek, hoe meer de aandacht daar naartoe gaat. 'Als je de begeleiding weghaalt, blijft er niets over', zegt hij. An-

De middeleeuwen waren vertrouwd met sterfelijkheid

deren waarden juist de eenheid die de tekst met de muziek vormt. Is het *Stabat Mater* ooit in het Nederlands uitgevoerd? 'Nee', aldus Elseman, 'maar de vertaling van Wilmink die zich aan het oorspronkelijke ritme en schema houdt, zou zo op zijn Gregoriaans kunnen worden gezongen.' Het wordt spontaan even geprobeerd en inderdaad, dat lukt nog ook.

JOLLY VAN DER VELDEN

DE LAATSTE AVOND UIT DEZE SERIE GAAT OVER HET CREDO: 26 APRIL, BOSBESKAPTEL, 20 UUR. TOEGANG VRIJ.

Bedroefde Maria, detail van het Stauffenberg-altaar, vijftiende eeuw (collectie Museum d'Unterlinden, Colmar).

Bij de 'luisterkring' van de Bosbeskapel wordt steeds een thema uit de muziek toegelicht. Op een luisteravond tijdens de veertigdagentijd klonk er passiemuziek: het *Stabat Mater*. Ds. Olivier Elseman liet delen van tien verschillende composities ho-

de sterfelijkheid. Men was bekend met epidemieën en hongersnood. Ook het lijden van Maria was toegankelijk en goed invoelbaar.

hoe verdrietig en verloren was de toch zo uitverkoren

GELDERBLOM LEVE DE RECHTER

Onlangs had ik 's avonds een vergadering in de Prinsestraat. 's Avonds is het vanuit Scheveningen lastig om daar met het openbaar vervoer te komen, dus nam ik de auto. In de Prinsestraat was geen parkeerplaats beschikbaar, rechts de hoek om op het Kerkplein voor het TNT postkantoor wel.

Op de foto is een invaliden-P-bord te zien, het staat achter een forse boom. Er staat geen kenteken onder, het is dus een openbare invalidenparkeerplaats. Er hangt ook geen aanduiding onder dat hier sprake is van meer dan één invalidenparkeerplaats. Het straatoppervlak tussen de twee bomen is voldoende voor twee auto's. Er is geen enkele begrenzing, noch een aanduiding met een wit kruis waarmee een invalidenparkeerplaats wordt afgebakend. Op vele andere plaatsen in de stad is dat gebruikelijk.

Op die bewuste avond was de plaats in de onmiddellijke nabijheid van het bord bezet. Ik heb toen vóór die auto geparkeerd en een parkeerkaartje gekocht. Ik was er stellig van overtuigd dat ik

vóór de plek stond die als invalidenparkeerplaats is bedoeld, circa vijf meter bij het bord vandaan. Uiteraard ga ik niet op een invalidenparkeerplaats staan.

Bij terugkomst zit er een parkeerboete onder de ruitenwisser. De volgende ochtend gebeld met de dienst parkeerbeheer. Nee, er was geen foto gemaakt. Dus ben ik er zelf maar weer naartoe ge-

reden om mij er nogmaals van te verzekeren dat er geen aanduiding op het wegdek zichtbaar was. Ik maakte foto's en met het bovenstaande verhaal heb ik bezwaar gemaakt tegen de, volgens mij, ten onrechte opgelegde boete, die € 180,- bleek te zijn. Tot mijn teleurstelling werd het beroep afgewezen, zonder enig argument tegenover de feiten die ik had aangedragen.

Nu maken we allemaal wel eens een fout in het verkeer, net iets te hard optrekken om het stoplicht nog te halen bijvoorbeeld. Dan heb je de pest in en betaal je grommend, want je moet toegeven dat de foto aangeeft dat je te hard reed.

Maar hier was daarvan volgens mij geen sprake. En dus stond ik enkele weken geleden, meer dan een jaar later en toch wel met een kloppend hart, voor de rechter. Ik kreeg de gelegenheid mijn verhaal te doen. Toen bleek tot mijn blijde verbazing dat de rechtbank de moeite genomen had om zelf op Google Streetview de plek te bekijken. Mij werd gevraagd op het scherm aan te geven waar

ik nu precies had gestaan. Zelfs de officier van justitie was met mij eens dat deze situatie niet duidelijk is en stelde ter zitting voor het beroep gegrond te verklaren. De kantonrechter heeft de officier hierin gevolgd en vervolgens de bestreden beslissing vernietigd. En dus krijg ik de € 180,- terug.

In de officiële uitspraak werd door de rechtbank ook mijn betoog overgenomen dat de gemeente de verplichting heeft ervoor te zorgen dat de burger niet in een onduidelijke situatie terecht komt. Er staat letterlijk dat 'de gemeente faalt in dezen door de situatie niet duidelijk af te bakenen'.

Gelukkig is dit een bewijs dat, wanneer je een goed verhaal hebt, het wel degelijk zin heeft om naar de rechter te gaan.

Maar het is van de zotte dat je, om dit recht te halen, hiervoor na 1 juni griffierechten zou moeten gaan betalen.

HANNEKE GELDERBLOM-LANKHOUT